

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐

สิทธิ เสรีภาพและการคุ้มครองบุคคล

รวบรวมโดย

คณิน บุญสุวรรณ

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961131066

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐

สิทธิ เสรีภาพและการคุ้มครองบุคคล

รวบรวมโดย

คณิน บุญสุวรรณ

สิทธิ เสรีภาพและการคุ้มครองบุคคล

สิทธิ เสรีภาพและการคุ้มครองบุคคล

๑. การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
ตามมาตรา ๔ ๑
๒. การใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้น
เป็นข้อต่อสู้คดีในศาล กรณีถูกละเมิด
สิทธิหรือเสรีภาพ ตามมาตรา ๒๘ ๑
๓. การกำหนดหลักเกณฑ์ของกฎหมาย
ที่ออกมาแล้วเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล ตามมาตรา ๒๙ ๒
๔. ความเสมอภาคในกฎหมายและ
การห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
ตามมาตรา ๓๐ ๓
๕. การห้ามทรมาน ทารุณกรรม หรือ
การลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือ
ไร้มนุษยธรรม ตามมาตรา ๓๑ ๔

๖. สิทธิของบุคคลในครอบครัว และ
 ความเป็นอยู่ส่วนตัว ตามมาตรา ๓๔ ๔
๗. เสรีภาพในเคหสถาน ตามมาตรา ๓๕ ๕
๘. เสรีภาพในการเดินทางและ
 การเลือกถิ่นที่อยู่ ตามมาตรา ๓๖ ๕
๙. เสรีภาพในการสื่อสารถึงกัน ตามมาตรา ๓๗ ๖
๑๐. เสรีภาพในการถือศาสนาและ
 ปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ ตามมาตรา ๓๘ ๖
๑๑. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
 และของสื่อมวลชน ตามมาตรา ๓๙ ๗
๑๒. การจัดสรรคลื่นความถี่ในการ
 ส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์และ
 วิทยุโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ
 ตามมาตรา ๔๐ ๙
๑๓. เสรีภาพในทางวิชาการ การเรียน
 การสอนและการวิจัย ตามมาตรา ๔๒ ๙
๑๔. สิทธิในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย
 ตามมาตรา ๔๓ ๑๐

๑๕. เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและ
ปราศจากอาวุธ ตามมาตรา ๔๔..... ๑๑
๑๖. เสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม
หรือสหกรณ์ ตามมาตรา ๔๕..... ๑๑
๑๗. สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม
ในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี
และศิลปวัฒนธรรม หรือร่วมจัดการดูแล
สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
ในท้องถิ่น ตามมาตรา ๔๖..... ๑๒
๑๘. เสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็น
พรรคการเมือง ตามมาตรา ๔๗..... ๑๒
๑๙. สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินและ
การสืบมรดก ตามมาตรา ๔๘..... ๑๔
๒๐. ข้อจำกัดของการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
ตามมาตรา ๔๙..... ๑๔
๒๑. เสรีภาพในการประกอบอาชีพและ
การแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม
ตามมาตรา ๕๐..... ๑๕

๒๒. ข้อจำกัดในการเกณฑ์แรงงาน
ตามมาตรา ๕๑ ๑๖
๒๓. สิทธิในการรับบริการทางสาธารณสุข
ที่ได้มาตรฐาน ตามมาตรา ๕๒ ๑๗
๒๔. การคุ้มครองเด็ก เยาวชน และบุคคล
ในครอบครัวจากการใช้ความรุนแรง
ตามมาตรา ๕๓ ๑๗
๒๕. สิทธิของคนชราที่ไม่มีรายได้เพียงพอ
แก่การยังชีพ ตามมาตรา ๕๔ ๑๘
๒๖. สิทธิของคนพิการหรือทุพพลภาพ
ตามมาตรา ๕๕ ๑๘
๒๗. สิทธิของชุมชนในการร่วมบำรุงรักษา
ดูแลสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
ตามมาตรา ๕๖ ๑๘
๒๘. การคุ้มครองผู้บริโภค ตามมาตรา ๕๗ ๑๘
๒๙. สิทธิที่จะได้รับข้อมูลหรือข่าวสาร
สาธารณะในครอบครัวของหน่วยราชการ
ตามมาตรา ๕๘ ๒๐

๓๐. สิทธิที่จะได้รับข้อมูล คำชี้แจงและ
เหตุผลของการดำเนินโครงการ
ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม
ตามมาตรา ๕๙ ๒๑
๓๑. สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการพิจารณา
การปฏิบัติที่มีผลกระทบต่อสิทธิและ
เสรีภาพ ตามมาตรา ๖๐ ๒๑
๓๒. สิทธิในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์
ตามมาตรา ๖๑ ๒๒
๓๓. สิทธิในการฟ้องหน่วยราชการ
หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ
ตามมาตรา ๖๒ ๒๒
๓๔. สิทธิของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่อื่น
ของรัฐ ตามมาตรา ๖๔ ๒๒
๓๕. สิทธิในการต่อต้านโดยสันติวิธี ซึ่งการยึดอำนาจ
การปกครองประเทศนอกวิถีทางรัฐธรรมนูญ
ตามมาตรา ๖๕ ๒๓
๓๖. การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา
และศาสนาอื่น ตามมาตรา ๗๓ ๒๓

๓๗. การดูแลให้มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ
และจัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรม
ให้มีประสิทธิภาพ ตามมาตรา ๗๕..... ๒๔
๓๘. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
ตามมาตรา ๗๖..... ๒๔
๓๙. การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง
ตามมาตรา ๗๘..... ๒๕
๔๐. การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการสงวนบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์
จากทรัพยากรธรรมชาติ ตามมาตรา ๗๙..... ๒๕
๔๑. การคุ้มครองและพัฒนาเด็ก เยาวชน
และครอบครัว ตามมาตรา ๘๐..... ๒๖
๔๒. การจัดและส่งเสริมการสาธารณสุข
ตามมาตรา ๘๒..... ๒๖
๔๓. การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม
ตามมาตรา ๘๓..... ๒๗
๔๔. การคุ้มครองดูแลเกษตรกร ตามมาตรา ๘๔..... ๒๗
๔๕. การคุ้มครองแรงงาน ตามมาตรา ๘๖..... ๒๗

๔๖. สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ทั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคและแบบแบ่งเขต
 เขตละคน ตามมาตรา ๙๘.....๒๘
๔๗. สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งนอกภูมิสำเนา
 ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ ตามมาตรา ๑๐๕
 วรรคสอง๒๘
๔๘. สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ตามมาตรา ๑๒๑.....๒๙
๔๙. สิทธิเข้าชื่อกันไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน
 เพื่อขอให้รัฐสภาพิจารณากฎหมาย
 ตามมาตรา ๑๗๐ ๓๐
๕๐. สิทธิยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการ
 แผ่นดินของ รัฐสภา ตามมาตรา ๑๙๖..... ๓๐
๕๑. สิทธิยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ต่อ
 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ
 ตามมาตรา ๑๙๙..... ๓๑
๕๒. การนั่งพิจารณาคดีของศาล
 ตามมาตรา ๒๓๖๓๒

๕๓. สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา
 ในเรื่องการจับโดยต้องมีหมายศาล
 การแจ้งข้อหา การแจ้งญาติและการนำ
 ตัวส่งศาลภายใน ๔๘ ชั่วโมง
 ตามมาตรา ๒๓๗..... ๓๓
๕๔. การค้นในที่รโหฐานโดยต้องมีหมายศาล
 ตามมาตรา ๒๓๘..... ๓๔
๕๕. สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญาในการ
 ขอบประกันตัวชั่วคราว ตามมาตรา ๒๓๙ ๓๔
๕๖. การขอให้ศาลวินิจฉัยว่าการคุมขัง
 เป็นไปโดยมิชอบ ตามมาตรา ๒๔๐..... ๓๕
๕๗. สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา
 ในการสอบสวนพิจารณาคดีด้วย
 ความรวดเร็วและขอให้ทนายความเข้าฟัง
 การสอบปากคำได้ ตามมาตรา ๒๔๑..... ๓๖
๕๘. สิทธิของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือ
 ผู้มีส่วนได้เสียที่จะขอทราบสรุป
 พยานหลักฐานในคดีที่อัยการมีคำสั่ง
 เด็ดขาดไม่ฟ้อง ตามมาตรา ๒๔๑..... ๓๗

๕๙. การจัดหาทนายความให้ผู้ต้องหา
หรือจำเลยในคดีอาญา ที่ยากจน
ตามมาตรา ๒๔๒ ๓๘
๖๐. สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์
ต่อตนเอง ตามมาตรา ๒๔๓..... ๓๘
๖๑. การคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสมและ
การจ่ายค่าตอบแทนแก่พยานใน
คดีอาญา ตามมาตรา ๒๔๔..... ๓๘
๖๒. การคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม
และการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหาย
ในคดีอาญา ตามมาตรา ๒๔๕..... ๓๘
๖๓. การจ่ายค่าทดแทนและช่วยเหลือ
จำเลยในคดีอาญาที่ถูกลง และ
ศาลพิพากษาแล้วไม่ได้เป็นผู้กระทำ
ความผิด ตามมาตรา ๒๔๖..... ๔๐
๖๔. การจ่ายค่าทดแทนและช่วยเหลือ
ผู้ต้องโทษโดยคำพิพากษาไปแล้ว
แต่ภายหลังมีการรื้อฟื้นคดีแล้วพิพากษา
ใหม่ว่าไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด
ตามมาตรา ๒๔๗..... ๔๐

๖๕. สิทธิที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะ
ใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญหรือไม่ ตามมาตรา ๒๖๔ ๔๑
๖๖. สิทธิที่จะขอให้ศาลปกครอง
พิจารณาพิพากษาคดีระหว่าง
เอกชนกับหน่วยราชการ
หรือหน่วยงานของรัฐ หรือระหว่าง
หน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐด้วยกัน
ตามมาตรา ๒๗๖ ๔๒
๖๗. สิทธิที่จะเข้าชื่อกันไม่น้อยกว่า
ห้าหมื่นคนเพื่อขอให้วุฒิสภาพิจารณา
และมีมติถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๓๐๔ ๔๓

สิทธิ เสรีภาพและการคุ้มครองบุคคล

๑. การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา ๔

“มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ
ของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

๒. การใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาล
กรณีถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามมาตรา ๒๘

“มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือ
ใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของ
บุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอัน
ดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้
รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิ
ทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้”

๓. การกำหนดหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่ออกมาแล้วเป็น
การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามมาตรา ๒๙

“มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐ
ธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบท
บัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และ
เท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิ
และเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป
และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใด
บุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
ที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับ
กฎหมายหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง
กฎหมายด้วย โดยอนุโลม”

๔. ความเสมอภาคในกฎหมายและการห้ามเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๓๐

“มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

๕. การห้ามทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม ตามมาตรา ๓๑

“มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย”

๖. สิทธิของบุคคลในครอบครัว และความเป็นอยู่ส่วนตัว ตามมาตรา ๓๔

“มาตรา ๓๔ สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย ซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็น

อยู่ส่วนตัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อ
สาธารณชน”

๗. เสรีภาพในเคหสถาน ตามมาตรา ๓๕

“มาตรา ๓๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและ
ครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดย
ปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้น
เคหสถาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบท
บัญญัติแห่งกฎหมาย”

๘. เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่

ตามมาตรา ๓๖

“มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและมี
เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อความ
มั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน
การผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้”

๙. เสรีภาพในการสื่อสารถึงกัน ตามมาตรา ๓๗

“มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกัน โดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกัน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

๑๐. เสรีภาพในการถือศาสนาและปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ ตามมาตรา ๓๘

“มาตรา ๓๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมี

เสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมือง และไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมมิได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือ แตกต่างจากบุคคลอื่น”

๑๑. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และของสื่อมวลชนตามมาตรา ๓๔

“มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่

ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ เพื่อลดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้ การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการสงครามหรือการรบ แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามความในวรรคสอง

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การให้เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นอุดหนุนหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้”

๑๒. การจัดสรรคลื่นความถี่ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์และวิทยุโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์ สาธารณะ ตามมาตรา ๔๐

“มาตรา ๔๐ คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม”

๑๓. เสรีภาพในทางวิชาการ การเรียนการสอนและการวิจัย ตามมาตรา ๔๒

“มาตรา ๔๒ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผย

แพรงงานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้
เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของ
ประชาชน”

๑๔. สิทธิในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า
สิบสองปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ตามมาตรา ๔๓

“มาตรา ๔๓ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการ
ศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่ว
ถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วม
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ ตามที่
กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภาย
ใต้การกำกับดูแลของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่
กฎหมายบัญญัติ”

๑๕. เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามมาตรา ๔๔

“มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ
และปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการ
ชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่
จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่าง
เวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มี
ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก”

๑๖. เสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคมหรือสหกรณ์ ตามมาตรา ๔๕

“มาตรา ๔๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็น
สมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์กรการ
เอกชน หรือหมู่คณะอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครอง
ประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย

ร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ”

๑๗. สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณีและศิลปวัฒนธรรม หรือร่วมจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ตามมาตรา ๕๖

“มาตรา ๕๖ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๑๘. เสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง ตามมาตรา ๕๗

“มาตรา ๕๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของ

ประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตาม
เจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอัน
มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้
การจัดองค์กรภายใน การดำเนินการ และข้อบังคับ
ของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการ
ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
ประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง
กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรค
การเมืองตามจำนวนที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นว่าผิดหรือข้อบังคับในเรื่องใด
ของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและ
การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ
นี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มี
สิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าผิดหรือข้อบังคับดัง
กล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้
ผิดหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป”

๑๙. สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินและการสืบทอด
ตามมาตรา ๔๘

“มาตรา ๔๘ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความ
คุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็น
ไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคล
ในการสืบทอดย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๒๐. ข้อจำกัดของการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ตามมาตรา
๔๙

“มาตรา ๔๙ การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้
เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อ
การอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ
การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและ
รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการ
อุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่าง
อื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่
เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวน
คืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ต้องกำหนดให้
เป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา
สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์และความเสียหายของผู้ถูก
เวนคืน

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์
แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์
ไว้ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดตั้ง
กล่าว ต้องคืนให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาทตาม
วรรคสาม และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดใช้ไป ให้เป็นไปตาม
ที่กฎหมายบัญญัติ”

**๒๑. เสรีภาพในการประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรี
อย่างเป็นธรรม ตามมาตรา ๕๐**

“มาตรา ๕๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบ
กิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม
การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อ

ประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของ
ประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษา
ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัด
ระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง
การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของ
ประชาชน หรือเพื่อป้องกันการค้าผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็น
ธรรมในการแข่งขัน”

๒๒. ข้อจำกัดในการเกณฑ์แรงงาน ตามมาตรา ๕๑

“มาตรา ๕๑ การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อ
ประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาเป็นการฉุก
ฉุน หรือโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งให้
กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการสงครามหรือ
การรบ หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน
หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก”

๒๓. สิทธิในการรับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน
ตามมาตรา ๕๒

“มาตรา ๕๒ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการ
ทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการ
รักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่า
ใช้จ่าย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การบริการทางสาธารณสุขของรัฐต้องเป็นไปอย่างทั่วถึง
และมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนมีส่วนร่วมด้วยเท่าที่จะกระทำได้

การป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตราย รัฐต้องจัดให้แก่
ประชาชนโดยไม่คิดมูลค่าและทันต่อเหตุการณ์ ทั้งนี้ ตามที่
กฎหมายบัญญัติ”

๒๔. การคุ้มครองเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวจาก
การใช้ความรุนแรง ตามมาตรา ๕๓

“มาตรา ๕๓ เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิ
ได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติ
อันไม่เป็นธรรม

เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๒๕. สิทธิของคนชราที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ตามมาตรา ๕๔

“มาตรา ๕๔ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๒๖. สิทธิของคนพิการหรือทุพพลภาพ ตามมาตรา ๕๕

“มาตรา ๕๕ บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๒๗. สิทธิของชุมชนในการร่วมบำรุงรักษาดูแลสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ตามมาตรา ๕๖

“มาตรา ๕๖ สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง

ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้
อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตราย
ต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้
รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผล
กระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้ เว้นแต่
จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง
ได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่ง
แวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่ง
แวดล้อม ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้
ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของ
รัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อ
ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่งและ
วรรคสอง ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

๒๘. การคุ้มครองผู้บริโภค ตามมาตรา ๕๗

“มาตรา ๕๗ สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับ
ความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องบัญญัติให้มีองค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภคนำหน้าที่ให้ความเห็นในการตรา
กฎหมาย กฎ และข้อบังคับ และให้

ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครอง
ผู้บริโภค”

๒๙. สิทธิที่จะได้รับข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบ
ครองของหน่วยราชการ ตามมาตรา ๕๘

“มาตรา ๕๘ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือ
ข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงาน
ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผย
ข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัย
ของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของ
บุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๓๐. สิทธิที่จะได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลของการ
ดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและ
สิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๕๙

“มาตรา ๕๙ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และ
เหตุผล จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ
ราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ
หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ
อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตน
หรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดัง
กล่าว ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่
กฎหมายบัญญัติ”

๓๑. สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการพิจารณาการปฏิบัติที่มีผล
กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ ตามมาตรา ๖๐

“มาตรา ๖๐ บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการ
พิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทาง
ปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของ
ตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961131066

๓๒. สิทธิในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ ตามมาตรา ๖๑

“มาตรา ๖๑ บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันสมควร ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๓๓. สิทธิในการฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ ตามมาตรา ๖๒

“มาตรา ๖๒ สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ ที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือ การละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของ หน่วยงานนั้น ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมาย บัญญัติ”

๓๔. สิทธิของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ตามมาตรา ๖๔

“มาตรา ๖๔ บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้าง ขององค์การของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่น

เดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อ
บังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ
ในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ”

๓๕. สิทธิในการต่อต้านโดยสันติวิธี ซึ่งการยึดอำนาจการ
ปกครองประเทศนอกวิถีทางรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๖๕

“มาตรา ๖๕ บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่ง
การกระทำใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการ
ปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติ
ไว้ในรัฐธรรมนูญนี้”

๓๖. การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนา
อื่น ตามมาตรา ๗๓

“มาตรา ๗๓ รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระ
พุทธศาสนาและศาสนาอื่น ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความ
สมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุน
การนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและ
พัฒนาคุณภาพชีวิต”

๓๗. การดูแลให้มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและจัดระบบ
งานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ
ตามมาตรา ๗๕

“มาตรา ๗๕ รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย
คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการ
ยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่
ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบ
งานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบ
สนองความต้องการของประชาชน

รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการบริหารงาน
โดยอิสระของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของ
รัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ
ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบ
ปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน”

๓๘. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
ตามมาตรา ๗๖

“มาตรา ๗๖ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วน

ร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ”

๓๙. การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง ตามมาตรา ๗๘

“มาตรา ๗๘ รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณสุขปกศและสาธารณสุขการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น”

๔๐. การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ตามมาตรา ๗๙

“มาตรา ๗๙ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้ง

มีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน”

๔๑. การคุ้มครองและพัฒนาเด็ก เยาวชน และครอบครัว ตามมาตรา ๘๐

“มาตรา ๘๐ รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้”

๔๒. การจัดและส่งเสริมการสาธารณสุข ตามมาตรา ๘๒

“มาตรา ๘๒ รัฐต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง”

๘๓. การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ตามมาตรา ๘๓

“มาตรา ๘๓ รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้
ได้อย่างเป็นธรรม”

๘๔. การคุ้มครองดูแลเกษตรกร ตามมาตรา ๘๔

“มาตรา ๘๔ รัฐต้องจัดระบบการถือครองที่ดินและ
การใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรมให้
เกษตรกรอย่างทั่วถึง และรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรใน
การผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด
รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการ
เกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร”

๘๕. การคุ้มครองแรงงาน ตามมาตรา ๘๖

“มาตรา ๘๖ รัฐต้องส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงาน
ทำ คุ้มครองแรงงานโดยเฉพาะแรงงานเด็กและแรงงานหญิง จัด
ระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคม รวมทั้งค่าตอบแทนแรง
งานให้เป็นธรรม”

๔๖. สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคและแบบแบ่งเขตเขตละคน ตามมาตรา ๙๘

‘มาตรา ๙๘ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคนโดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๙๙ จำนวนหนึ่งร้อยคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๒ จำนวนสี่ร้อยคน

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด และยังมีได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่”

๔๗. สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งนอกภูมิลำเนาที่มีทะเบียนบ้านอยู่ ตามมาตรา ๑๐๕ วรรคสอง

‘มาตรา ๑๐๕ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง และ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๓ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาบัญญัติ”

๔๘. สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ตามมาตรา ๑๒๑

“มาตรา ๑๒๑ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งจำนวนสองร้อยคน

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ และยังมีได้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่”

๔๙. สิทธิเข้าชื่อกันไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนเพื่อขอให้รัฐสภา
พิจารณากฎหมาย ตามมาตรา ๑๗๐

“มาตรา ๑๗๐ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน
มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณา
กฎหมายตามที่กำหนดในหมวด ๓ และหมวด ๕ แห่งรัฐ
ธรรมนูญนี้

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติ
เสนอมาด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อรวมทั้งการตรวจสอบ ให้
เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๕๐. สิทธิยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของ
รัฐสภา ตามมาตรา ๑๙๖

“มาตรา ๑๙๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีจำนวน
ไม่เกินสามคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำ
ของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน มีความ
รอบรู้และมีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจ
หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสาธารณะ และมีความ
ซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ แต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา และการเลือกผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว”

๕๑. สิทธิยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๙๙

“มาตรา ๑๙๙ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกสิบคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ โดยต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนด้วย

ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ
แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา การเลือก การ
ถอดถอน และการกำหนดค่าตอบแทนกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีวาระการดำรง
ตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้
ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว”

๕๒. การนั่งพิจารณาคดีของศาล ตามมาตรา ๒๓๖

“มาตรา ๒๓๖ การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้
พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะ และผู้พิพากษาหรือ
ตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใด จะทำคำพิพากษาหรือคำ
วินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอัน
มีอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๕๓. สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญาในเรื่องการจับโดยต้องมี
 หมายศาล การแจ้งข้อหา การแจ้งญาติและการนำตัวส่ง
 ศาลภายใน ๔๘ ชั่วโมง ตามมาตรา ๒๓๗

“มาตรา ๒๓๗ ในคดีอาญา การจับและคุมขังบุคคลใด
 จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือผู้นั้นได้
 กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับได้โดย
 ไม่มีหมายตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยผู้ถูกจับจะต้องได้รับการ
 แจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับ โดยไม่ชักช้า กับจะ
 ต้องได้รับโอกาสแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบใน
 โอกาสแรก และผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ ต้องถูกนำตัวไป
 ศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่
 ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อศาลพิจารณาว่ามีเหตุที่จะขังผู้
 ถูกจับไว้ตามกฎหมายหรือไม่ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุ
 จำเป็นอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมายจับหรือหมายขังบุคคลจะออกได้ต่อเมื่อ

(๑) มีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความ
 ผิดอาญาร้ายแรงที่มีอัตราโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือ

(๒) มีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ด้วย”

๕๔. การค้นในที่รโหฐานโดยต้องมีหมายศาล ตามมาตรา ๒๓๘

“มาตรา ๒๓๘ ในคดีอาญา การค้นในที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๕๕. สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญาในการขอประกันตัวชั่วคราว ตามมาตรา ๒๓๙

“มาตรา ๒๓๙ คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็ว และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องอาศัยเหตุตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในกฎหมาย และต้องแจ้งเหตุผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทราบโดยเร็ว

สิทธิที่จะอุทธรณ์คัดค้านการไม่ให้ประกัน ย่อมได้รับ

ความคุ้มครองตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลผู้ถูกควบคุม คুমขัง หรือจำคุก ย่อมมีสิทธิพบและ
ปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว และมีสิทธิได้รับการ
เยี่ยมตามสมควร”

๕๖. การขอให้ศาลวินิจฉัยว่าการคุมขังเป็นไปโดยมิชอบ
ตามมาตรา ๒๔๐

“มาตรา ๒๔๐ ในกรณีที่มีการคุมขังตัวบุคคลในคดี
อาญาหรือในกรณีอื่นใด ผู้ถูกคุมขังเอง พนักงานอัยการ หรือ
บุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขัง มีสิทธิร้องต่อศาลท้อง
ที่ที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาว่าการคุมขังเป็นการมิชอบด้วย
กฎหมาย เมื่อมีคำร้องเช่นว่านี้ ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่าย
เดียวโดยด่วน ถ้าเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุม
ขังให้นำตัวผู้ถูกคุมขังมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้คุมขังแสดงให้
เป็นที่พอใจของศาลไม่ได้ว่าการคุมขังเป็นการชอบด้วย
กฎหมาย ให้ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังไปทันที”

๕๗. สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญาในการสอบสวน
พิจารณาคดีด้วยความรวดเร็วและขอให้ทนายความเข้าฟัง
การสอบปากคำได้ ตามมาตรา ๒๔๑

“มาตรา ๒๔๑ ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมี
สิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว
ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

ในชั้นสอบสวน ผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตน
ไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้

ผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญาย่อมมีสิทธิตรวจหรือคัด
สำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้
การของตน เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ทั้งนี้
ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในคดีอาญาที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแล้ว
ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้มีส่วนได้เสีย ย่อมมีสิทธิขอทราบสรุป
พยานหลักฐานพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวนและ
พนักงานอัยการในการสั่งคดี ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๕๘. สิทธิของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือผู้มีส่วนได้เสียที่จะขอ
 ทราบสรุปพยานหลักฐานในคดีที่อัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่
 ฟ้อง ตามมาตรา ๒๔๑

“มาตรา ๒๔๑ ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมี
 สิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว
 ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

ในชั้นสอบสวน ผู้ต้องหา มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตน
 ไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้

ผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญาย่อมมีสิทธิตรวจหรือคัด
 สำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้
 การของตน เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ทั้งนี้
 ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในคดีอาญาที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแล้ว
 ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้มีส่วนได้เสีย ย่อมมีสิทธิขอทราบสรุป
 พยานหลักฐานพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวนและ
 พนักงานอัยการในการสั่งคดี ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๕๙. การจัดหาทนายความให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาที่ยากจน ตามมาตรา ๒๔๒

“มาตรา ๒๔๒ ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐด้วยการจัดหาทนายความให้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมหรือคุมขังไม่อาจจัดหาทนายความได้ รัฐต้องให้ความช่วยเหลือโดยจัดหาทนายความให้โดยเร็ว

ในคดีแพ่ง บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๖๐. สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง ตามมาตรา ๒๔๓

“มาตรา ๒๔๓ บุคคลย่อมมีสิทธิไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา

ถ้อยคำของบุคคลซึ่งเกิดจากการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ถูกทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใด ๆ ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้”

๖๑. การคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสมและการจ่ายค่า
ตอบแทนแก่พยานในคดีอาญา ตามมาตรา ๒๔๔

“มาตรา ๒๔๔ บุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญามีสิทธิได้
รับความคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม และค่าตอบแทนที่จำ
เป็นและสมควรจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๖๒. การคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม และการจ่ายค่า
ตอบแทนแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา ตามมาตรา ๒๔๕

“มาตรา ๒๔๕ บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายในคดีอาญามี
สิทธิได้รับความคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม และค่าตอบแทน
ที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลใดได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือแก่ร่างกาย
หรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่นโดยตนมิ
ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้
รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น บุคคลนั้นหรือทายาท
ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขและ
วิธีการที่กฎหมายบัญญัติ”

๖๓. การจ่ายค่าทดแทนและช่วยเหลือจำเลยในคดีอาญาที่ ถูกขัง และศาลพิพากษาแล้วไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด ตามมาตรา ๒๔๖

“มาตรา ๒๔๖ บุคคลใดตกเป็นจำเลยในคดีอาญาและ ถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี หากปรากฏตามคำพิพากษา อันถึงที่สุดนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้ กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามสมควร ตลอดจนบรรดาสีทธิที่เสียไปเพราะการนั้นคืน ทั้งนี้ ตาม เงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ”

๖๔. การจ่ายค่าทดแทนและช่วยเหลือผู้ต้องโทษโดยคำ พิพากษาไปแล้ว แต่ภายหลังมีการรื้อฟื้นคดีแล้วพิพากษา ใหม่ว่าไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด ตามมาตรา ๒๔๗

“มาตรา ๒๔๗ บุคคลใดต้องรับโทษอาญาโดยคำ พิพากษาอันถึงที่สุด บุคคลนั้น ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพนักงาน อัยการ อาจร้องขอให้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ และ หากปรากฏตามคำพิพากษาของศาลที่รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ว่าบุคคลนั้นมีได้เป็นผู้กระทำความผิด บุคคลนั้นหรือทายาทย่อม

มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามสมควร ตลอดจนบรรดาสีทธิที่เสียไปเพราะผลแห่งคำพิพากษานั้นคืน ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ”

๖๕. สิทธิที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ตามมาตรา ๒๖๔

“มาตรา ๒๖๔ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว”

๖๖. สิทธิที่จะขอให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษาคดีระหว่างเอกชนกับหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐ หรือระหว่างหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐด้วยกัน ตามมาตรา ๒๗๖

“มาตรา ๒๗๖ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้มีศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น และจะมี

ศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ด้วยก็ได้”

๖๗. สิทธิที่จะเข้าชื่อกันไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนเพื่อขอให้วุฒิสภาพิจารณาและมีมติถอดถอนบุคคล ตามมาตรา ๓๐๔

“มาตรา ๓๐๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๗ ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๓๐๓ ออกจาก

ตำแหน่งได้ คำร้องขอดังกล่าวต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน

สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๗ ให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาออกจากตำแหน่งได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการที่ประชาชนจะเข้าชื่อร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต”

ประวัติย่อ “นายคณิน บุญสุวรรณ”

๑. เป็นคนชลบุรี ได้รับการศึกษาเบื้องต้นและจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ ที่ชลบุรี
๒. จบม.ศ. ๕ ที่โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
๓. จบปริญญาตรี (เกียรตินิยมดี) จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๔. จบปริญญาโททางรัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัย HOUSTON สหรัฐอเมริกา
๕. ได้รับประกาศนียบัตรวิชา “การดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา” จากมหาวิทยาลัย TUFTS สหรัฐอเมริกา
๖. เคยรับราชการที่รัฐสภา และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
๗. เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร
๘. เคยเป็นผู้ช่วยการองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อดท.)
๙. เคยเป็นอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ ป.ป.ป.
๑๐. เคยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎร
๑๑. เคยเป็นกรรมการ คพป. (คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย)
๑๒. เคยเป็นโฆษกและกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หลายสมัย
๑๓. เขียนหนังสือ ๑๕ เล่ม เช่น “เงินสามยุค” “การเมืองการปกครองของอังกฤษ” “ปะทานุกรมศัพท์รัฐสภาไทย” “รัฐมนตรีเมืองไทย” “วิพากษ์กฎหมายเลือกตั้ง” “ฝ่า อดท.” และ “๕๐ คำถามส.ส.ร.” เป็นต้น

หน้าที่และความรับผิดชอบในสภาร่างรัฐธรรมนูญ

- เป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จังหวัดชลบุรี
- เป็นที่ปรึกษาประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ
- เป็นกรรมาธิการประชาสัมพันธ์
- เป็นโฆษกคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
- เป็นรองประธานคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ

บ 6131 ฉ.2

KD คณิน บุญสุวรรณ.
32 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ค132ว พุทธศักราช 2540 (9) สิทธิ -
2540 เสรีภาพและการคุ้มครองบุคคล.
ล.9

พิมพ์ที่ กองการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร